

ПРИКЛАД ВИРІШЕННЯ ЗАДАЧІ

У лютому 2015 року 85-річний Білоусов і 52-річна Курасова домовилися зареєструвати шлюб за умови забезпечення Курасовою належного догляду за Білоусовим, за що останній обіцяв залишити за нею після смерті у спадок свою приватизовану квартиру. Після державної реєстрації шлюбу Курасова була зареєстрована за місцем проживання Білоусова. Через два місяці після цього вона припинила виконувати подружні обов'язки і доглядати за Білоусовим, а з 2017 року фактично перестала проживати разом з ним. У зв'язку з цим Білоусов подав до суду позов про визнання шлюбу з Курасовою недійсним, пославшись на те, що шлюб був укладений фіктивно, сторони підтримували сімейні відносини нетривалий час, між ними є значна різниця у віці.

Яке рішення повинен ухвалити суд за позовом Білоусова?

ВІДПОВІДЬ:

Вважаю, що суд відмовить Білоусову у задоволенні його позову у зв'язку з відсутністю умов для визнання шлюбу недійсним, оскільки ст. 39 Сімейного кодексу України чітко закріплені випадки недійсності шлюбу:

- 1) шлюб, зареєстрований з особою, яка одночасно перебуває в іншому зареєстрованому шлюбі;
- 2) шлюб, зареєстрований між особами, які є родичами прямої лінії споріднення, а також між рідними братом і сестрою;
- 3) шлюб, зареєстрований з особою, яка визнана недієздатною.

Окрім того, ст. 40 Сімейного кодексу України передбачено ще 2 випадки, коли шлюб може бути визнаний недійсним за рішенням суду:

- 1) якщо він був зареєстрований без вільної згоди жінки або чоловіка (згода особи не вважається вільною, зокрема, тоді, коли в момент реєстрації шлюбу вона страждала тяжким психічним розладом, перебувала у стані алкогольного, наркотичного, токсичного сп'яніння, в результаті чого не усвідомлювала сповна значення своїх дій і (або) не могла керувати ними, або якщо шлюб було зареєстровано в результаті фізичного чи психічного насильства);
- 2) Шлюб визнається недійсним за рішенням суду у разі його фіктивності (шлюб є фіктивним, якщо його укладено жінкою та чоловіком або одним із них без наміру створення сім'ї та набуття прав та обов'язків подружжя).

В умовах задачі зазначено, що через 2 місяці після реєстрації шлюбу Курасова припинила виконувати подружні обов'язки і доглядати за Білоусовим, а з 2017 року фактично перестала проживати разом з ним. Тобто на момент укладення шлюбу Білоусов та Курасова мали намір створити сім'ю і між ними фактично мали місце сімейні відносини, про що свідчить позов Білоусова, який зазначив у ньому, що «сторони підтримували сімейні відносини нетривалий час».

Білоусов, бажаючи припинити шлюб, повинен був подати позов до суду про розірвання шлюбу, керуючись ст. 110 Сімейного кодекс України, в ч. 1 якої зазначено, що позов про розірвання шлюбу може бути пред'явлений одним із подружжя, оскільки спільне бажання подружжя з розірвання шлюбу відсутнє.

Також варто зазначити, що в контексті вирішення майнових відносин між Білоусовим та Курасовою більш прагматичним було б укладення у нотаріальній формі договору довічного утримання, поняття та вимоги щодо змісту якого передбачені розділом 57 Цивільного кодексу України (ст.ст. 744-758), оскільки укладення шлюбу ще не означає, що після смерті Білоусова Курасова б отримала квартиру (міг би бути складений заповіт на користь іншої особи або, якщо б наслідування відбувалося за законом, могли бути інші спадкоємці).

